

PHILIP ROTH

Povestea lui Orișicine

Traducere din limba engleză
și note de Fraga Cusin

POLIROM
2019

De-o parte a mormântului erau înfipite două lopeți cu cozile în sus, într-un morman de pământ. El crezuse că au fost lăsate acolo de gropari, care aveau să le folosească mai târziu, ca să umple groapa. Își imaginase că, așa cum se întâmplase la înmormântarea mamei lui, fiecare rudă îndoliată avea să pășească până la groapă și să arunce o mână de țărână pe capacul sicriului, după care aveau să plece toți la mașinile lor. Dar tatăl lui îi ceruse rabinului să respecte ritualul evreiesc tradițional care, descoperirea el acum, cerea ca decedatul să fie îngropat de rudele îndoliate, iar nu de angajați ai cimitirului sau de oricine altcineva. Rabinul îi spusese dinainte lui Howie, însă acesta, nu se știe din ce motiv, nu-i spusese lui, așa că a fost surprins acum când fratele lui, îmbrăcat elegant într-un costum de culoare închisă, cu cămașă albă, cravată de culoare închisă și pantofi negri, bine lustruiți, s-a dus să ia una din lopețile înfipite în mormanul de pământ și apoi s-a apucat s-o umple cu vârf. Pe urmă a pășit ceremonios până la capul mormântului, a stat

acolo o clipă să-și adune gândurile și, înclinând puțin lopata, a lăsat pământul să curgă încet. Ajungând pe lemnul capacului de la sicriu, țărâna a făcut sunetul acela care copleșește ființa umană așa cum n-o face nici un alt sunet.

Howie s-a întors să înfigă lopata în piramida de țărână care se prăbușea, înaltă de peste un metru. Urma ca toți să ducă cu lopata acea țărână înapoi în groapă, până când mormântul tatălui său avea să ajungă la nivelul terenului din jur al cimitirului.

A durat aproape o oră să mute pământul. Cei mai în vârstă dintre rude și prieteni, care nu erau în stare să mânuiască lopata, au ajutat aruncând pumni de țărână pe sicriu, el însuși neputând să facă mai mult, așa că munca grea a căzut în sarcina lui Howie, a celor patru fii ai lui Howie și a celor doi ai săi – toți șase, bărbați voinici, apropiindu-se sau abia treceți de treizeci de ani. În echipe de câte doi, stăteau lângă grămada de pământ și, lopată cu lopată, mutau pământul înapoi în groapă. După câteva minute, venea la

rând o altă echipă, iar lui i s-a părut la un moment dat că această sarcină n-avea să se termine niciodată, c-aveau să stea acolo să-l îngroape pe tatăl lui la nesfârșit. Singurul lucru pe care-l putea face pentru a fi la fel de cufundat în realitatea brutală a înhumării ca fratele, fiii și nepoții lui era să stea la marginea mormântului și să urmărească pământul învăluind sicriul. A privit până când pământul a ajuns la nivelul capacului care purta ca singură podoabă Steaua lui David, și apoi a privit cum începea să astupe capacul. Tatăl lui avea să zacă nu numai în sicriu, ci și sub greutatea aceluia pământ și brusc a văzut gura tatălui său ca și cum n-ar fi existat nici un sicriu, ca și cum țărâna pe care o aruncau în groapă se depunea direct pe el, umplându-i gura, orbindu-i ochii, înfundându-i nările și astupându-i urechile. Voia să le spună să se oprească, să le ordone să nu mai continue – nu voia ca ei să-i astupe fața tatălui său și să-i închidă căile prin care sorbea viață. Am privit fața aceea de când m-am născut – opriți, nu îngropați fața tatălui meu!

Dar ei, acești băieți voinici, își găsiseră ritmul și nu se puteau opri și nu voiau să se oprească, nici măcar dacă s-ar fi aruncat peste mormânt și le-ar fi ordonat să înceteze înhumarea. Nimic nu-i mai putea opri acum. Aveau să continue, îngropându-l și pe el dacă era nevoie de asta pentru a-și termina treaba. Howie se retrăsese la margine, cu fruntea acoperită de sudoare și-i urmărea pe cei șase veri cum termină treaba voinicește, cu ținta în fața ochilor, dând la lopată într-un ritm formidabil, cu scop precis, nu ca rude îndoliate care își asumă povara unui străvechi ritual, ci ca niște muncitori de modă veche care alimentează un furnal.

Mulți dintre cei mai vârstnici plâneau acum și se țineau unul de altul. Piramida de țărână dispăruse. Rabinul a pășit în față și, după ce-a netezit atent suprafața cu mâinile goale, a desenat cu o vergea pe pământul proaspăt dimensiunile mormântului.

Asistase la dispariția tatălui său din această lume, centimetru cu centimetru.

Fusese obligat s-o urmărească până la capăt. Era ca o a doua moarte, nu mai puțin îngrozitoare decât prima. Brusc, se trezi amintindu-și valul de emoție care l-a scufundat tot mai adânc în straturile vieții sale când, la spital, tatăl său îi luase în brațe pentru prima dată pe fiecare din cei trei nepoți nou-născuți, apreciindu-l pe Randy, apoi, mai târziu, pe Lonny și, în cele din urmă, pe Nancy cu aceeași privire expresivă de uimită încântare.

— Te simți bine? îl întrebă Nancy, cuprinzându-l cu un braț, în timp ce el stătea acolo și se uita la liniile pe care vergeaua le trasase pe pământ, desenate ca pentru un joc de copii.

O lipi strâns de el și răspunse:

— Da, mă simt bine.

Pe urmă suspină, râse chiar și adăugă:

— Acum știu ce înseamnă să fii înmormântat. Până azi n-am știut.

— În viața mea n-am văzut ceva mai înfiorător, spuse Nancy.

— Nici eu. E timpul să mergem.

Și, cu el, Nancy și Howie în frunte, trista adunare se îndepărta încet, doar că

el nu reușea deloc să se desprindă de tot ce văzuse și gândise acolo, mintea îi zbura înapoi, rotindu-se deasupra locului de care picioarele îl îndepărtau.

Pentru că bătuse vântul tot timpul cât fusese umplută groapa, încă mai simțea gustul de țărână umplându-i gura, chiar după ce pleaseră de la cimitir și se întorseseră la New York.

În următorii nouă ani sănătatea i-a rămas stabilă. De două ori fusese lovit pe neașteptate de câte o criză, dar, spre deosebire de băiatul din patul de-alături, el scăpase de dezastru. Apoi, în 1998, când a început să-i crească tensiunea arterială și nu reacționa la schimbările de medicație, doctorii au stabilit că avea o obturație pe artera renală, care din fericire până atunci nu avusese ca efect decât o diminuare minoră a funcției rinichiului, și a intrat în spital pentru angioplastie pe artera renală. Norocul nu l-a părăsit nici de astă dată și problema a fost rezolvată prin inserția unui stent care a fost transportat pe un